409/1
13m
4500/3000

ABBÉ DU LAURENS

Výňatky z knihy, která vyjde po mé smrti.

ABBÉ DU LAURENS

PŘÍBĚH PANÍ BERNIKLY A MISTRA PETRA

Digitized by the Internet Archive
in 2025 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/pribehpanibernik00dula

PŘÍBĚH
PANÍ BERNIKLY

Vraždila jsem kdysi ve vší svatosti.

Kterýsi albionský král, nositel nekonečného jména, kterého Cremistic změnil ve zvíře, aby z něho učinil poctivého člověka, a který, stav se znovu člověkem, jak praví p. Voltaire, nebyl o nic lepší, ozbrojil své síly proti Francouzům. Poslal generála Binche, aby oblehl Villette. Toto město bylo blokováno a brzy se mu nedostalo vody, neboť studnice, podle popudu a k prospěchu největších statkářů, byly na tři čtvrti míle od města. Ve Francii rádi obohacují velké statkáře a darebáky.

Ve Villette žila tenkráte počestná prodavačka ryb, která se jmenovala paní Bernikla; byla vdovou po jakémsi Nulsifrotovi, kaprálu v graffinském regimentu. Tato žena měla hubu jako meč, srdce na dlani a ruku pohotovou k ráně, nebo hoditi kamením na prvého, kdo by pomlouval její tresky nebo žábry jejích platýzů. Paní Bernikla, vidouc, že Angličané obléhají město a již není vody k vymáčení sleďů, vyhledala policejního prefekta villettského a řekla mu: »Milostpane, co děláte, k čertu, v náručí své paní? Jestli je vaše anšovička pořád rovná, tím líp

p r o v á s; ale, sakra, teď není kdy myslet na anšovičky, když nemáme vodu na jejich vymáčení. Ti psi Angličani pijou naši vodu, vypijou nám brzy naše víno; hrom do toho! Vy pijete si po libosti likérky, zatím co my platíme vodu o dva halíře dráž než obyčejně. Tohle je, holenku, zlý pro poctivý ženy obchodnice. Kruci tyrgl, já sem jen ženská, ale já bych, s pomocí boží a svaté Jenofefy, pobila všechny Angličany, co jich Anglie má. Panečku, já nejsem, pane prefekte, ještě docela vodbytá; podívejte se na mě dobře, ještě by po mně bláznili pro mou pleť, ale od té doby, co můj nebožtík muž je v zemi, ačkoli jsem byla vždycky skoro rozumná, nedala bych si vyrvat sukni, aby mi udělali, co v y d ě l á t e paní manželce, já si totiž myslím, že jste kapánek truhlík. Jak! V y s e bojíte Angličanů jako holky z ulice Maubué, té krávy Durochera, který je pitomec, milostpane; ať mi ďábel provrtá sukni v prostředku, jesli... — Ach, neklejte, paní, musela byste se z toho vyzpovídati. — Na to kašlu, neřekla bych všechno, nejsem tak praštěná, abych vypravovala nějakému

pitomci o tom, co by se mnou sami dě-
lali, jenom kdybych k tomu ale dopustila
a měla ráda mnichy... Podívejte se, mi-
lostpane, kdyby vaše eminence dovolila,
já bych Angličany zahnala. Dejte mi ote-
vříti městskou bránu; půjdu do jejich tá-
bora, všechny je pobiju, nebo je proženu
uličkou.«

»Tato žena je inspirována,« pravil pre-
fekt, »nutno poslouchati vnuknutí Cremi-
sticových; jděte, paní Berniklo, oblék-
něte si svou nedělní sukni a košili; jak-
mile budete připravena, otevře se vám
brána.«

Bernikla se šla ustrojiti, vzíti si své
svatební ozdoby, pár čistých střevíců, bí-
ou barchetovou sukni a krásný náhrdel-
ník ze svatoovidského jarmarku. Takto
naparáděná odebrala se do anglického
tábora; při vstupu byla zastavena prv-
ními hlídkami, jež byly složeny z hanover-
ských husarů: »Halt,« řekl voják, »co chtít
tady přijít, paní běhna?« Bernikla, kterou
hanoverská fysiognomie nehnula, dala
mu přes hubu, pravíc rozhořčeně: »A hele,
pěkný vosel před Hospodinem; táhni,
poztoho tvůj táta bylo ňáký hovado! Co-

že, urážet ženu jako jsem já, vdovu po graffinském regimentu? Á, můj ty Satane, to teprv uvidíte, s kým máte co dělat! Běhna? Marjá, my máme větší cenu, než tři těhotné dívky. Skovej se, mizero! Tohle dělá jenom hejsek. Ale, vzal to d'as, smiřme se, hezký panáčku, protože, na mou duši, já nemám ráda válku, přimluvte se za mě u vašeho generála, můžu mu napovídat věcí o obléhání, holenku, co stojí za to.« »Velmi rád, vždyť to obléhání už taky trvá! Náš pan generál neviděl človíčka, ten bude mít, kakra, radost, až uvidí tvůj ženský obličejíček a nechá zatancovat svýho panáčka s tebou.« »Tenhle člověk je ňákej Angličan z Vysočan, řekla si paní Bernikla, protože mluví jako můj kmotr, kterej je portýrem u téhle paní Montigny, co prodávala v Paříži lidské maso u zábradlí svaté Anny.«

Vdova po graffinském regimentu byla uvedena ke generálu Binchovi, který byl právě zaměstnán čtením depeší svého velitelství; dávalo se mu najevo, že bude pověšen nebo z milosti zastřelen, nedobude-li Villette. Albionští lidé mají divoké nápady, jestliže některý generál nepobíj

jejich nepřátel, jsou-li silnější neb obratnější: zkrátí ho o hlavu, a to Angličané říkají, že již nejsou divochy.

Bernikla, vstupujíc ke generálovi, udělala pukrle, pravíc: »Můj krásný pane, zdáte se mi slušně oblečen; jdu vás žádat o laskavou vaši přízeň a nechať svatá paní Jenofefa obšťastní vaši excelenci svou laskavou pozorností.«

Generál, překvapen jejími půvaby, se ji zeptal: »Paní, jste na zlé noze se svým manželem?« »I toto, pro Pána, jejich milosti, ubohý Nulsifrot je nebožtík; to hovado Nulsifrot je dávno vzhůru bradou; za živa to byl chlapík, jenže já to s ním znala. Přicházím sem, pane kapitáne, abych vám oznámila, že svatá Jenofefa a svatý Diviš už nechrání Francouze z Villette, protože se už tak nemodlí růženec, nenosí už škapulíře z Mont Carniel a že jdou na mši jako berani, karty v kapsách. Protože nechci být s nimi postižena, utíkám se právě do vašeho tábora, abych se vyhnula zlé společnosti z Villette.«

Tento projev se Binchovi líbil; shodl se na tom se všemi anglickými důstojníky, že tato žena má více ducha než Francouzi,

že je nezvratně zřejmé, že dává přednost anglické rozvaze a zdravému rozumu před pařížskou lehkomyslností; pravil paní Bernikle: »Jděte, prosím, do kuchyně, dají vám rosbif a punč.« »Co je to, milostpane?« »To je hovězí,« odpověděl generál.« »Mordyje, to se zhubnu, teď máme půst, kdybych jedla maso, budu zatracena jako Herodes.« Za onoho času se villettští lidé domnívali, že budou zavrženi, budou-li jísti.

Binch, který měl smysl pro starobylost, pojal k paní Bernikle prudkou vášeň; sedmdesátiletá hlava udělá větší dojem na srdce v Anglii než ve Francii, protože Angličané jdou do hloubky a mají tak studenou krev, že milují sedmdesátileté hlavy. Generál uspořádal na počest paní Bernikly velikou hostinu, kam pozval důstojníky generálního štábu. Pil mnoho v naději, že získá přízně Bernikliny; při desertu se důstojníci vzdálili, aby zanechali generála s jeho výbojem; jakmile byl sám, Binch učinil sladký návrh: »Chtěla byste, hvězdičko, hráti si na zvíře se dvěma hřbety?« »Děláte si ze mne šašky, otče generále, já už nejsem dvakrát mla-

dice; ačkoli ve starém hrnci dobrou polívku uvaříš. Holenku, nejsem žádná rajda, abych to dělala na požádání: počestné ženy vyžadují ceremonií.« » Ach, paní, nemohu čeliti vašim půvabům.« »Tož se, pane, napijte; na tak pernou práci se musí pít.«

Binch pil jednu za druhou, až se opil jako Angličan.

Bernikla, vidouc, že generál se topí ve víně, využila okamžiku k záchraně Villette; chopila se generálovy břitvy, pozvedla srdce k Věčnému a pronesla tuto svatou modlitbu: »Dobrá, svatá Jenofefo, a ty, slavný, svatý Diviši, kteří již nemáte hlavy na ramenou, pojďte mi pomoci zachránit Villette — podřežu krk tomuto ochlastovi; nosila jsem z milosrdenství city žádosti ve svém srdci, jež jsou zakázány mým zákonem, zneuctila jsem svaté povinnosti pohostinství, lhala jsem, zhřešila jsem, svádějíc ho k hříchu, chci, aby zemřel ve svém hříchu a šel ke všem rohatým; dej, blahoslavený, svatý Diviši, sílu mému rameni! Nechť můj příklad slouží Jesuitům po věky věkův za podklad jejich svaté morálky.« Pravíc tato

slova, prořízla Bernikla píšťalu generálovu, vložila jeho hlavu do kapsy a běžela co síly měla k villettské bráně donésti policejnímu prefektovi krvácející hlavu generála Binche. Druhého dne Angličané, vidouce hlavu svého generála divadelními kukátky, opustili svůj tábor i ekvipáže, a dali se na útěk. Tak byla Villette zachráněna paní Berniklou. Farář jí přišel složiti poklonu; napsali na její počest krásnou báseň v próze, která zvěčňuje tento hrdinský čin.

PŘÍBĚH
MISTRA PETRA

Příteli čtenáři, zajisté's někdy slyšel o tom, jak někomu již ocas vázali. To hrozná kouzla jsou a recept je to zlý.

P. d' O. Ch. XIII. 153.

Hrobník farnosti Saint-Pierre-aux-Boeufs, který se jmenoval Petr, účastnil se pohřbů a pochovával mrtvoly po osmnácti halířích za kus. Jednou, když zahrabal vůz mrtvol z nemocnice, kde doktoři nadělají mrtvol více než jinde, cítě, že jeho šaty nasákly puchem mrtvol, jež pochoval, neodvážil se jíti spat ke své ženě, která milovala spíše pach jednoho živého než vůni sta umrlců. Petr, pln pozornosti ke své polovičce, odešel do stáje lehnouti si rovnou na hnůj. Protože ten dobrák si lehával naznak jako holky z Opery, padal mu trus vrabců, kteří měli hnízdo právě nad ním, rovnou na oči. Vrabčí trus je hodně horký, protože vrabci jsou v lásce velmi ohniví. Okamžitě z toho byl šedý zákal a Petr neviděl již noci ni dne. V tomto neštěstí se radil s lékaři té doby, stejně omezenými jako dnes. Tito pánové vzali útočiště k Hippokratovi. Na neštěstí Hippokrat v článku o domácím mrnci nemluví o vrabčím trusu. Lékaři mu řekli: »Vaše oslepení uvádí naši vědu z konců, nevidíme jasně do vaší nemoci, protože Hippokrat o ní nemluvil: chvály-

hodná vrabčí látka nebyla té doby známa.«

Protože mistr Petr nemohl již nic vydělati ve své farnosti, byl velmi politování hoden, na štěstí jeho žena, která spravovala punčochy na rohu ulice U dvou andělů, byla stejně protřelá jako fiakry z ulice Saint Benoit a několik spisovatelů z uličky Taranne, kteří zůstávali na loži, když paní Petrová spravovala jejich staré punčochy.

Za toho času žila v Pantinu jedna velmi hezká paštikářka; měla šest manželů, nepočítajíc jejích galánů. Místo bylo těžce dobytné a její počestnost byla stižena všemi myslitelnými neštěstími, neboť ďábel či pastevci villettští očarovali její milence, učinivše je neschopnými soulože. Johanka se právě chystala na osmou svatbu. Dobrý mistr Petr věděl, že tento úmysl se hodí pro jeho syna; přeptal se po jejím příbuzenstvu, dozvěděl se, že její rodina je bez poskvrny, že Johanka jest jedinou dcerou bývalého kuchtíka jedné krásné dámy z Pantinu, která vražd ila lidi ve svém náručí, aby si uchovala rozkoš vraždit je znovu. V téže vesnici

mu dluhovali jeden nosič a jeho přátelé čtyři libry deset halířů pařížských. Petr, potěšen, že ožení svého syna a současně mu bude vyplacena jeho směnka, pravil: »Můj syn se pomiluje, ožení se, vyplatí se mu čtyři libry deset halířů pařížských; tyto čtyři libry deset halířů zaplatí náklady jeho svatby.« Proto si zavolal syna a pravil mu: »Hochu, jsi statný jako otec a matka; máš mezi nohama plno dětí, které volají po křtu, je čas pomýšleti na sladkou záležitost a dáti mi vnuky. Shlédl jsem, když jsem ještě dobře viděl, dívku v Pantinu, která, zdá se mi, je určena pro tebe, jdi se s ní pomilovati a požádati ji o ruku jak se sluší a patří. Užiješ příležitosti a prohlídneš si krajinu; připrav se tedy na cestu; ale protože jsi dosud nevykročil z Paříže, ježto neznáme okamžiku smrti ve snu tak krátkém, jakým jest náš život, dej se do pořádku, vyzpovídej se ze všech hříchů, rozluč se s celým příbuzenstvem a především se snaž nalézti nějakého poctivého Savojana, aby tě vedl a nesl tvůj uzlík.«

Tulipánek, tak se jmenoval syn mistra Petra, nalezl na rohu maltské kavárny,

naproti Františkánům Savojana, který měl dobrý vzhled; přidružil se k němu a řekl mu: »Pane ze Savoje, chcete vést kroky moje ve krajiny vzdálené?« »Velmi rád,« odpověděl vymetač krbů, »rád bych si něco vydělal. Od té doby, co zřídili malé pošty, není do čeho klovnout, odrážky nás vzaly u huby.« »Tedy pojďte promluvit s mým otcem.« Odvedl ho ke svému otci. Petr, nemoha viděti chlapce, ohmatal jeho kalhoty a vida, že jsou na mnoha místech rozedrány, považoval Savojana za spisovatele. »Nejste vy autorem jednoho mizerného deníku, kamarádem Beaurien neb nějakým nalezencem?« »Ne,« odpověděl mu Savojan, »jsem synem otce a matky, kteří měli na těle svatou svátost manželství; nosil jsem sviště, dal jsem tančiti krásné Magdelon a cídil jsem tři roky na rohu ulice U medvědic, naproti Švýcarské Panně.« »Jakpak se jmenuješ, příteli?« »Jmenuji se Amadeus Jidáš Petr Iškariotský, můj otec byl farnostním kominíkem a pohodným, a má matka byla pradlena v e v e l k é m.« »Vidím, můj drahý, že máte krásné jméno a že jste bezpochyby z dobré rasy komi-

níků i Iškariotských. Ale dříve než uzavřeme svůj obchod, musíte laskavě se zříci svého krále sardinského, to mě přesvědčí o vaší poctivosti.« »Ne, hrome, pravil Savojan, ať mne raději čert vezme, zapru-li svého dobrého panovníka...« »Jsem nadšen,« pravil Petr, »máte čest v těle. Vidím, že jste věren svému králi, protože byste raději dopustil, aby vás čert vzal, než se ho zříci, všichni Iškariotští tak neučinili, táž jména nemají týchž účinků a lékařská věda má pravdu, říká-li Contraria contrariis curantur. Nuže, protože svolujete, dám vám osmnáct halířů denně.« Savojan k nabídce přistoupil.

Když tlumok Tulipánkův byl připraven, psovi vychytány blechy, vyrazili i se psem, nejkrásnějším kusem svého příslušenství. Mistr Petr, jeho žena a příbuzenstvo vyprovodili cestovatele až k mříži svatého Laurence. Dobrá matka ronila hořké slzy, volajíc: »Jaká cesta! Můj chlapec se ztratí, neuvidím ho již!« »Utiš se,« říkal jí Petr, »náš pes je s nimi, poběží vždy napřed; dokud budou vidět jeho ocas, neuvidí nic jiného a neztratí se.

Dříve než syna opustil, dal mu Petr napomenutí. »Poslyš,« pravil mu, »jsi ještě panic, dej na sebe pozor, odtud k Pantinu jsou všelijaké ochechule, které se tam procházejí, a mohly by tě šikovně připravit o věnec, protože svého už pozbyly.« »Nebojte se, tatínku,« pravil Tulipánek, »budu ho držeti zuby nehty.« »To je rozumné,« pravil otec, »jednej vždy dle toho, nedopusť se ničeho cestou, co by mohlo zneuctíti mou vzácnou krev, neokraď nikoho, ačkoliv budete mít špatný příklad v hostinských, kteří vás budou žuliti. Šetři svých peněz. Král má mnoho požadavků, já, jak víte, platím za živnost hrobnickou; pomýšlejte na úspory, modlete se k svaté Panně, svému anděl strážci, dejte se v ochranu svatého Karla Velikého a svatého Julia, patrona cestujících. Klekni si.« Tulipánek poklekl, Petr mu dal požehnání levou rukou: od ztráty svého zraku nerozeznával již pravé od levé; slepota je děsné neštěstí.

Loučení bylo hodně dlouhé. Slunce se začínalo kloniti k západu. Naši cestující se zastavili v poslední hospodě v předměstí svatého Laurence. Protože Tuli

pánek miloval čistotu, šel si umýt ruce do kadečky, kam byl hospodský dal úhoře: plaz sebou začal vrtěti; Pařížan se domníval, že úhoři vznikají jako listy v Palais-Royal, dostal úkrutný strach; přichvátal všecek vyděšen vyprávěti Savojanovi, že ho mořská velryba chtěla pohltiti. Kamnářský Mentor mu řekl: »Příteli, neboj se, vezmi odvážně velrybu, neudělá ti nic zlého, bude nám dobrá k večeři, máme ještě cestu před sebou, je nám třeba sil; rozkroj velrybu na dví, vezmi játra a žluč, zabal je do kousku šedého papíru a dej je za tepla do kapsy v kalhotech.«

Tulipánek poslechl Savojana: najedli se velryby. Při zákusku se Tulipánek optal svého průvodce, k čemu mohou být dobrá žluč a játra, která měl v kapse, zabalená do šedého papíru. »To je dobré,« řekl mu vymetač, »proti čarodějům a strašidlům; spáliš-li je před ďáblem, můžeš se mu pak vysmát, tyhle lektvary ho děsí víc než znamení kříže, Agnus Dei a třicet modliteb svaté Brigity.«

Druhého dne k večeru objevil Savojan zvonici Pantinu a prvý ucítil kouř z pa-

štik. »Vizme, jsme tu záhy,« pravil Tulipánkovi, »uvidíš dnes hezkou Johanku, je to jedinečná dívka, bohatá, s třiašedesáti librami renty.« »To je víc než tříliberní mince?« zeptal se ho chlapec. »Rozhodně,« odpověděl průvodce. »Je tedy hodně bohatá! Trápí mě pouze, že Johanka měla sedm manželů, kteří jsou již v hlíně; kdybych tak já byl pochován, panečku! Udělal bych to jako pařížské děti; snědl bych svůj bílý chléb před režným; tahle Johanka je ve spolku s ďáblem, který ji chrání, žárlí na ni jako můj kmotr na kmotru; to je pak těžké pro zamilované.« »Neboj se,« řekl mu Savojan, »v kapse u kalhot máš, čím se vysměješ zlomyslnému duchu. Jakmile budeš ve světnici své nevěsty, vytáhneš věci ze své kapsy, vložíš kousek žluče a jater na řeřavé uhlí: ďábel, který nemá jater a má mnoho žluče, dostane strach a neodváží se očarovati tě.«

Tulipánek došel bez pohromy do Pantinu i se svým panictvím, kde je paštikáři přijal dokonale. Jeho neohrabaný vzhled prozrazoval dobře, že je věren rase, že je to Pařížan a syn mistra Petra; pohostili

ho paštikou z marinovaného skopce, o které tvrdili, že je to srnčí paštika; při desertu se hovořilo o předmětu cesty, projednávaly se záležitosti, dali zavolat Johanku. Tulipánek byl ohromen, vida ji jako dívku z hlavního města; představoval si podle pařížského ritu, že venkovské a pantinské dívky jsou jinaké, než dívky ze čtvrti svatogermainské. Johanka byla Petrovým synem spokojena, ač vypadal jako z Hloupětína; bála se toliko, aby nebyl očarován.

Po večeři vstoupili novomanželé do svatební komnaty. Tulipánek zavřel dveře, rozžhavil uhlí, vytáhl ze svých kalhot přísadu a spálil, jak mu to byl Savojan poradil, velrybí játra, modle se takto ke Cremisticovi: »Dal jsi mi dívku, abych se s ní v pokoji a poctivosti miloval, udělám to.« »Dívko,« pravil ke své novomanželce, »pozvedněte srdce k Věčnému a řekněte: Amen.« »Amen,« odpověděla. Tato svatá modlitba a kouř z jater nahnal d'áblovi takového strachu, že odešel do Flander vázati ocásky některým dobrým hlupcům, kteří dosud věřili na jejich zázraky.

Příštího dne paštikář a svatební společnost, nevědouce, že maz nebo rybí játra ochraňují před kouzlem, klepali, třesouce se, na dveře mladých manželů. Dívka otevřela a zpívala veselou písničku.

Johančina matka, nadšená písničkou, zvolala: Zaplať Pánbůh, panáčci z Paříže se vyrovnají villettským. Tulipánek, aby se ujistil o zahnání kouzla, opakoval produkci dvakrát nebo třikrát během dopoledne, což rozesmálo celou rodinu.

Když byli splnili mladí manželé své povinnosti manželské, a to bez souhlasu knězova, neboť toho času nepotřeboval farníci kropáče k tomu, aby se vyspal s holkou, šel mladý manžel předložit směnku, jež byla protestována. Příštího dne její vydatel ze strachu před ztrátou úvěru v pařížském okolí prodal šatstvo své ženy a svůj nedělní kabát, aby vyrovnal čtyři libry pařížských.

Obřady a ceremonie protestu zdržely Tulipánkovu svatbu. Žena mistra Petra vidouc toto zpoždění, domnívala se, že její syn byl přišel o život, prolévala příval slz. Čtvrtého dne Manon, opřena o dveře, postřehla ocas psa, který se

mrskal radostí. Vzpomínajíc si na krásná slova přísloví, které praví, že, vidíme-li ocas, můžeme souditi na muže, pocítila něžnost a radost, již příroda vždy vítala. Pocestní se objevili v okamžení. Nemohl bych vylíčiti spokojenost Petrovu a Manoninu; jest třeba býti dlouho otcem a matkou k vylíčení tohoto vzrušení, ale já, na neštěstí, nebyl jsem ani tím ani onou.

Po nových výlevech přátelských citů Petr, který nebyl nevděčný jako velcí, pravil své ženě: »Manon, musíme trochu myslit na pana Iškariotského, jest nevyhnutelně třeba optati se ho na jeho odměnu. »Tak, milý příteli,« pravil Savojanovi, »přivedl jste mi syna s oběma ušima a našeho psa s ocasem, tato dobrodiní jsou příliš velká, aby se mohla zapomenouti; přijmete drobet naší vděčnosti; tu je osmnáct halířů za čtyři dny; mám nahoře šest starých košil, které se rozpadávají, můžete si z nich udělati několik párů dobrých ponožek; mám staré kalhoty, složíte-li u nich kapsy, můžete z toho mít dobrou vestu, a není-li krejčí chomout, dostanete ještě kousky na záplatování ponožek. Panečku, budete vy-

padat jako hejsek, ale neběhejte za holkami. V Paříži je plno mrch, které vám zkazí mládí, a panu Kaisarovi je to líto.«

Savojan, spokojen dobrou vůlí Petrovou, děl mu hlasem majestátním: »Dobráku, nech si své staré košile a kalhoty, nenosím ani košile, ani poklopce, nechci od tebe nic; pochovával jsi za osmnáct halířů, kněží by to nedělali ani za osmnáct liber, tvá velkodušnost pokrývá hanbou kněžstvo a působí radost Cremisticovi; přikročím nyní k operaci šedého zákalu.« Ihned řekl Petrovu synovi: »Příteli, dej mi mast ze svých kalhot: je dobrá i pro oči.« Tulipánek mu dal zbytek rybího mazu, Savojan jím protřel Petrovy oči, i prozřel rázem a uviděl ocas svého psa. Po operaci odešel Savojan komínem, a když byl nahoře, zazpíval podle zvyku kominíků tuto píseň:

Každá dívka líbezná
zbaviti vás kouzla zná,
s tou to lehce dokážete.
Krb nechť dobře vymetete,
horem, dolem, jak jen chcete...

ABBÉ DU LAURENS

Abbé du Laurens jest literární jméno Henri Josefa Laurenta, který žil v letech 1719 až 1799. Jeho existence byla velmi pohnutá. Laurens začal svou kariéru v řádu kanovníků sv. Trojice, z něhož byl vypuzen pro jedovatý proticírkevní pamflet, a skončil ji v marienbaumském žaláři, v němž prožil plných třicet let. Mezi těmito dvěma body leží život věčného pronásledování ze země do země, stálého skrývání před jesuitskou inkvisicí a vytrvalého boje proti ní, život ustavičné bídy a horečné, až posedlé literární činnosti.

Jeho přítel, Ferdinand Groubentall, hodí jako tlustého mnicha s tupým obličejem, který se neumí společensky chovati, nezná pravopisu, píše nečitelně, mluví jako cizinec, počítá na prsty a nezná základních aritmetických úkonů. A vskutku, čtouce jeho dílo, které svým smíchem a bezuzdnou obscenností má leccos společného s Rabelaisem, máme dojem jakési primitivismu, zcela syrového a nepročištěného, živeného vulgárnostmi a semitým realismem, jehož Voltaire nebyl schopen. Máte dojem nějaké »středověké knihy, plné omylů, nesprávných pře-

kladů a lascivností«, která se vám bude zdáti chaotická a bizarní. Ale to je právě síla této zvláštní postavy, tohoto šarlatánského genia, kterým lze viděti do osmnáctého století docela bezprostředně, aniž tu vadí mocnitel autorovy inteligence, jenž svou látku povyšuje na definitivní a nezměnitelnou formu. Laurencovské dílo je ve stálém stavu zrodu jako bylo na počátku a jenom pro tyto kvality, postrádajíc naprosto klasičnosti, ustupuje v literární historii Rétifovi, Sadovi a Voltairovi, jsouc příliš přízemní, příliš upřímně nahé a vonící zemí. Je tu málo budoáru a není tu skoro rafinovanosti. Jeho filosofie je v podstatě rousseauovská, kořící se přírodě a ženě, a tím spontánněji sočící na vše, co se jim ať opravdu, ať zdánlivě příčí, na církevní aparát jesuitský především. Bible nezůstává ušetřena této nenávisti. A jeho transkripce biblických slavných scén do lidového prostředí francouzského má vedle silné a ostatně chtěné grotesknosti i naivní půvab renaissančních malířů, kteří zpodobovali biblické události v kostymech své doby.

Tento abbé byl jednou z nejpodivnějších postav světové literatury. Vedle toho, že zanechal dílo, jež vzbudilo závist Voltairovu, byl mučedníkem jesuitského režimu a jedním, kdo bojovali o svobodu myšlenky a připravovali tak ideově velkou revoluci. Tento »Rabelais à Babeuf« byl jedním z největších, kteří ji předjímali.

KNIHA TATO VYŠLA V KVĚTNU 1928
JAKO II. SVAZEK
SBÍRKY
KNÍŽKY PRO POTĚŠENÍ

—

SOUKROMÝ TISK
VYDANÝ STANISLAVEM NEUMANNEM
V PŘEKLADU JAROSLAVA SOUKUPA

—

A) v 10 NEPRODEJNÝCH VÝTISCÍCH
B) v 50 ČÍSLOVANÝCH VÝTISCÍCH NA
VZÁCNÉM JAPANU
C) ve 250 ČÍSLOVANÝCH VÝTISCÍCH
NA ČESKÉM RUČNÍM PAPÍŘE

—

VYTISKLA
TISKÁRNA A. NĚMEC A SPOL., PRAHA II.,
HYBERNSKÁ 7

TENTO VÝTISK MÁ ČÍSLO
XXV
A MAJITELEM JEHO JEST: